

۱۳۳۰ پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

سرشناسه:	اشرافی، مرتضی، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور:	مبانی، اهداف و بازتاب پیام‌ها و شعارهای بنیادین انقلاب اسلامی / مرتضی اشرافی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۲۱۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۲۸۶-۳
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۲۰۷ - ۲۱۶: همچنین به صورت زین‌نویس.
موضوع:	شعارهای سیاسی -- ایران
موضوع:	Political slogans -- Iran
موضوع:	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- اعلامیه‌ها، شعارها و غیره
موضوع:	Iran -- History -- Islamic Revolution, 1979 -- *Manifestoes, slogan, etc
رده بندی کنگره:	DSR۱۵۵۷/الف۵م۲۱۳۹۶
رده بندی دیویی:	۹۵۵/۰۸۳
شماره کتابشناسی ملی:	۴۹۳۷۶۱۶

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مبانی، اهداف و بازتاب پیام‌ها و شعارهای بنیادین انقلاب اسلامی

مؤلف: مرتضی اشرافی

چاپ اول: ۱۳۹۶ ش / ۱۴۳۹ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ.

● چاپ: نازجستان ● قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

مراکز پخش

- ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نیش کوچه ۱۸
- تلفن: ۳۷۸۳۶۱۳۴ ۲۵ ۹۸+ دورنگار: داخلی ۱۰۵ - ۳۷۸۳۹۳۰۹ ۲۵ ۹۸+
- ایران، قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ ۲۵ ۹۸+
- ایران، قم، ساختمان ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۰۸. تلفن: ۳۷۸۴۲۴۰۲ ۲۵ ۹۸+

📧 https://telegram.me/pub_almostafa
🌐 <http://www.buy-pub.miu.ac.ir/>

✉ miup@pub.miu.ac.ir
🌐 pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مرتضی محمدعلی نژاد شانی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- صفحه‌آرا: سید محمدرضا جعفری

مبانی، اهداف و بازتاب پیام‌ها و شعارهای بنیادین انقلاب اسلامی

مرتضی اشرفی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ علیه السلام العالمیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام

فهرست

پیش‌گفتار.....	۹
۱. طرح و کلیات تحقیق.....	۱۳
مقدمه.....	۱۳
مفاهیم و کلیات.....	۱۹
۱. ماهیت، تعریف و اهداف انقلاب معطوف به پیام‌های انقلاب.....	۱۹
۲. تبیین انقلاب اسلامی ایران.....	۳۵
۳. انقلاب اسلامی در نظام بین‌المللی.....	۳۸
۲. مبانی پیام‌ها و شعارهای انقلاب اسلامی ایران.....	۴۳
بخش اول: مسئله تشیع.....	۴۳
بنیان‌هایی برای هویت شیعی.....	۴۴
بخش دوم: صدور انقلاب اسلامی.....	۵۱
بخش سوم: ماهیت جهان‌شمولی انقلاب اسلامی.....	۶۳
بخش چهارم: نظریه ام‌القری.....	۷۱
۳. زمینه‌های مشترک شعارها و پیام‌های انقلاب اسلامی ایران و جهان اسلام.....	۷۵
بخش اول: تبیین اجمالی زمینه‌های مشترک شعارها و پیام‌های انقلاب.....	۷۵
۱. عقیده مشترک.....	۷۶
۲. دشمن مشترک.....	۷۶
۳. هدف مشترک.....	۷۷
۴. وحدت طلبی.....	۷۸
۵. مردم‌گرایی.....	۸۲

- ۸۲ ۶. احیای کارکردهای دین
- ۸۵ بخش دوم: کارکردهای دینی انقلاب اسلامی
- ۸۵ ۱. کارکردهای سیاسی دین
- ۸۶ الف) اعتراض به وضع موجود و دعوت به وضع مطلوب
- ۸۸ ب) تقدیم منافع جامعه بر منافع شخصی
- ۸۸ ۲. کارکرد دین از منظر ظهور جنبش‌های دینی
- ۹۳ ۳. کارکردهای فکری - اجتماعی دین
- ۹۴ ۴. دینی بودن انقلاب اسلامی ایران و تحقق کارکرد معنوی دین
- ۹۵ ۵. کارکرد اجتماعی و فرهنگی دین
- ۹۹ ۶. کارکرد معرفتی و اعتقادی دین
- ۱۰۰ بخش سوم: احیای کارکردهای سیاسی دین
- ۱۰۱ ۱. مخالفت با وضع موجود
- ۱۰۱ الف) در سطح جامعه ایران
- ۱۰۲ یکم: مخالفت با خودباختگی فرهنگی و سیاسی
- ۱۰۴ دوم: تحول فرهنگی و بازگشت به فرهنگ سیاسی اصیل اسلامی
- ۱۰۷ سوم: نقش دین در شکل‌گیری انقلاب
- ۱۱۰ ب) در سطح نظام سیاسی
- ۱۱۰ یکم: ارائه اسلام ناب و اسلام سیاسی
- ۱۱۱ دوم: حضور در تمامی صحنه‌های جامعه
- ۱۱۲ سوم: استکبارستیزی
- ۱۱۴ چهارم: بسط عدالت اجتماعی
- ۱۱۵ پنجم: حمایت از مستضعفان و محرومان و جذب دل‌های پاک
- ۱۱۹ ششم: استقلال و عدم وابستگی به شرق و غرب
- ۱۲۶ ۲. ارائه الگوی مطلوب
- ۱۲۶ الف) ورود دین به مناسبات قدرت
- ۱۲۹ ب) سکولاریسم‌زدایی
- ۱۳۲ ج) پیوند دین و سیاست
- ۱۳۳ یکم: رابطه دین و سیاست از منظر بنیانگذار انقلاب اسلامی
- ۱۳۵ دوم: دیپلماسی انقلاب اسلامی مبتنی بر پیوند دین با سیاست
- ۱۳۷ د) نظریه بدیع مردم سالاری دینی

- یکم: ویژگی های حاکمیت دینی - ملی (مردم سالاری دینی) ۱۳۸
- دوم: ویژگی های حکومت دینی ۱۴۱
- محبوبیت مردمی ۱۴۱
- حاکمیت قانون ۱۴۲
- رهبری خردمند و هوشیار ۱۴۲
- توجه به اقشار آسیب پذیر ۱۴۳
- پرهیز از فشار بر مردم و رسیدگی فوری به امور آن ها ۱۴۳
- فساد زدایی ۱۴۴
- پرهیز از برخورد تکلیفی با مردم ۱۴۵
- وحدت دولت دینی و ملت ۱۴۵
- عدالت مداری ۱۴۶
- انتقادپذیری ۱۴۷
۴. اهداف ترویج شعارها و پیام های انقلاب اسلامی در جهان معاصر ۱۴۹
- بخش اول: اهداف سیاسی ۱۵۱
۱. بیداری ملت ها ۱۵۱
۲. قطع ریشه های فساد ۱۵۳
۳. تضمین استقلال جامعه ۱۵۵
۴. عدم پذیرش سلطه جهانی ۱۵۷
۵. ترویج سیاست بین المللی اسلام ۱۶۱
۶. عدم دشمن هراسی ۱۶۴
۷. حمایت از محرومان و مستضعفان ۱۶۵
۸. وحدت امت اسلامی ۱۶۵
- بخش دوم: اهداف فرهنگی ۱۶۶
۱. ترویج احکام اسلام ۱۶۶
۲. احیای هویت مسلمانان ۱۶۸
۳. مقابله با تهاجم فرهنگی ۱۷۵
۴. قطع وابستگی فرهنگی ۱۷۸
۵. تحول فرهنگی ۱۷۹
۶. دفاع همه جانبه از ارزش های دینی ۱۸۰
۷. خودباوری و اعتماد به نفس ۱۸۰

بخش سوم: اهداف اقتصادی	۱۸۲
۱. تحقق عدالت اجتماعی	۱۸۲
۲. تأمین امنیت اقتصادی جامعه	۱۸۴
۳. خود باوری و نفی وابستگی اقتصادی	۱۸۵
۴. تبدیل تهدیدهای اقتصادی به فرصت‌های توسعه	۱۸۷
۵. دستیابی به دانش فنی و فن‌آوری	۱۸۹
۵. بازتاب پیام‌ها و شعارهای انقلاب اسلامی ایران در جهان معاصر	۱۹۱
بخش اول: بازتاب سیاسی	۱۹۱
بخش دوم: بازتاب فرهنگی	۱۹۶
نتیجه‌گیری	۱۹۹
کتابنامه	۲۰۷

پیش‌گفتار

انقلاب اسلامی ایران مهم‌ترین واقعه قرن بیستم است که افزون بر ایجاد تغییرات اساسی و گسترده فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در ایران، جهان و منطقه را نیز با تحولات اساسی و جدی مواجه کرده است. رشد انقلاب‌ها و جریان‌های ملی و اسلامی در برخی کشورها که به تأسی از انقلاب اسلامی شکل گرفت و یا رشد یافت، فقط نمودی از تأثیرهای بین‌المللی انقلاب اسلامی است.^۱

بسیاری از روشن‌فکران و اندیشمندان علوم سیاسی و اجتماعی، بر این باور هستند که انقلاب اسلامی ایران یکی از عوامل تأثیرگذار در روند آگاهی مسلمانان و افزایش فعالیت‌های مؤثر اسلامی در جوامع مسلمان بوده است؛ از این رو انقلاب اسلامی، تلاشی برای زنده کردن یاد خدا در حیات انسان و روشی برای زندگی فراتر از مباحث ملی، قومی و مذهبی بوده است. به بیان دیگر، انقلاب اسلامی از انقلاب‌هایی است که حرکت و آثار آن منحصر در مرزهای یک کشور نبوده، بلکه دیدگاه فراملی داشته است؛ از این رو تمایل زیادی به فراگیر شدن دارد. با ظهور هر انقلابی، تحولی شگرف در مناسبات انسانی - اجتماعی هر جامعه پدید می‌آید و زمینه ورود جامعه به مرحله‌ای تازه از کنش تاریخی را فراهم می‌کند. انقلاب، نقطه عطفی در تاریخ جوامع است که به

۱. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، «ایران معاصر و غرب جدید، درآمدی تاریخی - فلسفی بر ریشه‌های انقلاب اسلامی (مجموعه مقالات)»، تهران، انتشارات مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۸۴، ص ۷.

صورت بارزی جامعه را به دو قسمت قبل و بعد از خود تقسیم می‌کند. تأثیر این رخدادها و دگرگونی‌هایی که با انقلاب پدید می‌آید، غالباً غیرمنتظره است و عموماً بسیار عمیق‌تر از آنچه تصور می‌شود، در آینده دور بازتاب می‌یابد.

انقلاب به دنبال پی‌ریزی ساختارهای محیط انسانی و اجتماعی کاملاً متفاوتی است و این دگرگونی حاصل نمی‌شود، مگر با تغییرات عمیق در وضع فرهنگی و فکری قسمتی از جامعه و یا کل آنکه به دنبال آن تغییرات دیگری در روحیه و در سازمان اجتماعی جامعه نیز ایجاد خواهد شد.

حرکت انقلابی ملت ایران با هدف تغییر الگوهای فکری و فرهنگی غربی صورت گرفت، تا نظامی مطابق با خاستگاه فرهنگی و تمدنی ایران اسلامی پی‌ریزی شود. از آنجاکه هویت تاریخی و فرهنگی ملت ایران با حضور اندیشه‌ها و مناسک دینی، در کلیه عرصه‌های زیست اجتماعی طی قرن‌ها معنا یافته بود، ترویج اندیشه‌هایی که دین را نادیده می‌گرفت، به بحران‌های فکری عمیقی انجامید که پس‌لرزه‌های آن به تمام حوزه‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی نیز رسید. در تقابل با این رویکرد غیردینی، حرکت اجتماعی سعی کرد پاسخی مناسب برای بحران جدید بیابد. لذا مهم‌ترین هدف انقلاب، احیای دین و ارائه الگوی جدیدی مبتنی بر هویت دینی و ملی ایران گردید.

شناخت و فهم عمیق این انقلاب و مبانی آن، خاصه برای نسل‌های بعد از انقلاب به دلایل مختلف ضروری است. ضرورت این موضوع برای نسلی که پرسش‌گری و آرمان‌خواهی خصیصه آن‌ها و پاسداری از جامعه علمی، فرهنگی و سیاسی، وظیفه آن‌هاست، بیشتر قابل درک است، چراکه شناخت وضع موجود و انجام تعهدات و مسئولیت‌های اجتماعی و سیاسی در حال و آینده، فقط با تحلیلی آگاهانه و پژوهش‌گرانه از انقلاب و عوامل مؤثر در آن امکان‌پذیر است. ما در مطالعه جامعه‌شناسانه از انقلاب اسلامی ایران، در صدد هستیم که پیام‌ها و شعارهای بنیادین انقلاب اسلامی را بشناسیم و تحلیل و ارزیابی کنیم؛ از این‌رو نگارنده در نوشتار حاضر سعی در تبیین چیستی و چرایی

انقلاب و چگونگی به وجود آمدن انقلاب اسلامی در ایران را ندارد، اما در پاره‌ای از موارد، به مقدمه‌چینی برای بیان علل برخی از اهداف برگرفته شده از پیام‌های انقلاب اسلامی ایران خواهد پرداخت که به نوعی در ریشه‌ها و علل وقوع انقلاب اسلامی ایران نهفته است.

مسئولیت انجام این پژوهش بر عهده فاضل ارجمند جناب آقای دکتر مرتضی اشرفی بوده و ضمن تشکر از ایشان، از سایر عزیزانی که در پژوهشکده علوم انسانی به گونه‌ای برای به سامان رسیدن این اثر نقش داشته‌اند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید. همچنین از حجت‌الاسلام سخاوتی مدیر محترم گروه اندیشه سیاسی و انقلاب اسلامی که زحمت ارزیابی این پژوهش را به عهده داشتند، قدردانی می‌شود.

پژوهشکده علوم انسانی

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

